

**Становище на Комитета на регионите — „Добавена стойност на макрорегионалните стратегии“**

(2014/C 114/04)

**I. ПОЛИТИЧЕСКИ ПРЕПОРЪКИ**

## КОМИТЕТЪТ НА РЕГИОНИТЕ

1. приветства доклада на Комисията от 27 юни 2013 г. и направените в него оценки въз основа на двете настоящи макрорегионални стратегии (за региона на река Дунав и за региона на Балтийско море). Комитетът приветства и предложенията на Комисията за изясняване на концепцията, залегнала в основата на макрорегионалните стратегии, както и нейните препоръки за последващи мерки, като има предвид продължаващата работа по съществуващите макрорегионални стратегии и плана за действие за Атлантическия океан, разработваната понастоящем стратегия за региона на Адриатическо и Йонийско море, макрорегионалната стратегия за Алпите и евентуални други стратегии, които биха могли да бъдат разработени в бъдеще;
2. изказва благодарност на Съвета за заключенията му от 22 октомври 2013 г. относно добавената стойност на макрорегионалните стратегии, в които се откроява голямата роля на съществуващите макрорегиони и в които той, от своя страна, препоръчва на Комисията и на държавите членки да адаптират най-добрите практики на макрорегионалния подход и в областите на сътрудничество от по-малък мащаб и интензитет, когато това е целесъобразно;
3. изразява съгласие с Комисията за това, че стратегиите, насочени към макрорегионите и към морските басейни, имат сходни стремежи, тъй като на практика отговарят на една и съща философия, преследват едни и същи цели, прилагат един и същ набор от действия в съответните територии и принадлежат към една и съща европейска политическа рамка. И двата вида стратегии позволяват многосекторно сътрудничество и многостепенно управление. КР призовава Комисията да изясни по какъв начин може да се извличат взаимно поуки при бъдещото прилагане на двата подхода;
4. изразява задоволство от момента на представяне на доклада на Комисията във връзка с новия програмен период 2014-2020 г. и припомня, че КР в своето становище „Стратегия за района на Северно море-Ламанша“ (CdR 99/2010 fin) вече призова за Зелена книга, в която Комисията да разгледа по-подробно и да определи ролята и функцията на макрорегионите;
5. заявява отново подкрепата си за разработването и осъществяването на макрорегионални стратегии и подчертава политическото и стратегическото значение на свършената досега работа по стратегиите за региона на Балтийско море и региона на река Дунав за насърчаването на сътрудничеството в тези макрорегиони, както в рамките на ЕС, така и със страни извън ЕС. Тези стратегии проправят нов път като създават нови подходи към сътрудничеството и стимулират напредъка на европейската интеграция;
6. отбелязва, че основните принципи за работа по макрорегионалните стратегии включват синергиите, създадени от сътрудничеството в търсенето на решения на проблеми, засягащи един географски район или на идеи за използване на неговия потенциал. Подобряването на координацията на използването на наличните ресурси и засилването на сътрудничеството между съществуващите институции, по-специално по отношение на ролята, отредена на регионалните и местните власти, без създаване на допълнително административно равнище също са от ключово значение;
7. подчертава добавената стойност на ЕС при разработването и осъществяването на макрорегионални стратегии и отбелязва колко е важно Европейската комисия да запази ролята си на ключов участник в стратегическата координация на сътрудничеството между държавите членки за разработване и осъществяване на макрорегионални стратегии;
8. отбелязва значението на предложението на Комисията въпросите, свързани с макрорегионалните стратегии да се разглеждат редовно от съответните секторни съвети. Одобрявайки и насърчавайки дадена стратегия, Европейската комисия и Европейският парламент играят ключова роля;
9. призовава Европейската комисия и държавите членки да подкрепят създаването на иновативни системи за управление и да включат региони, общини и европейски структури като ЕГТС и други инструменти за териториално сътрудничество като например работните общности в процедура на действително съвместно вземане на решения, най-вече при изготвянето и прилагането на макрорегионални стратегии. Комитетът на регионите подчертава, че създаваната от ЕГТС добавена стойност би могла да се повиши още повече чрез включването на ЕГТС и други инструменти за териториално сътрудничество в макрорегионалните стратегии;

10. счита, че е важно сътрудничеството между местните и регионалните власти да бъде засилено и разширено, така че да обхване различните области на политиката на Съюза, както и различните сектори. Макрорегионалните стратегии следва да служат като инструменти за сътрудничество между местното и регионалното равнище, държавите членки и ЕС в подкрепа на тези цели;

#### **Ефективно прилагане на подхода на макрорегионалната стратегия — резултати от доклада**

11. отбелязва основните бележки в доклада на Комисията във връзка с извършената до момента работа по стратегиите в макрорегионите; това подобри целенасоченото използване на наличните ресурси за постигането на споделените цели, насърчи междусекторния подход, например към въпросите, свързани с околната среда и повишаването на конкурентоспособността на регионите, и засили сътрудничеството между участващите държави и между различните национални участници;

12. отбелязва въз основа на доклада, че подходът на макрорегионалните стратегии със сигурност осигурява добавена стойност по отношение на насърчаването на социалното, икономическото и регионалното сближаване в Европа;

13. отбелязва, че в настоящите макрорегионални стратегии се подчертават изчерпателно и от различни гледни точки приоритетите, които изискват тясно сътрудничество. Преразгледаната стратегия за региона на Балтийско море има общо 17 приоритетни области и пет хоризонтални действия, докато приоритетните области на стратегията за региона на река Дунав са 11. Темите обхващат необходимостта от сътрудничество в транспорта, околната среда, бизнеса и икономиката, уменията и културата и благосъстоянието. В плана за действие на стратегията за региона на Балтийско море са записани над 100 водещи инициативи, докато стратегията за региона на река Дунав включва над 400 съвместни проекта, 150 от които вече се осъществяват;

14. отбелязва колко е важно да може да се извършва преценка на приоритетите на макрорегионалните стратегии в процеса на тяхното осъществяване, в случай на съществена промяна на обстоятелствата или ако извлечените поуки налагат това. По този начин ще се гарантира, че ресурсите се насочват ефективно по време на изпълнението;

15. отбелязва, че е важно макрорегионалните стратегии да бъдат насочени към постигането на ясно определени реалистични цели с макрорегионални аспекти; стратегиите следва да служат като основа за непрекъснато наблюдение и оценка с участието на всички съответни заинтересовани страни;

16. подчертава ключовата роля на практическите съвместни проекти за създаването на реална добавена стойност на макрорегионалните стратегии. При практическото изпълнение следва да се отделя по-голямо внимание на начините за генериране на нови и новаторски проектни дейности, спомагащи за целенасоченото постигане на макрорегионалните стратегически цели. Понастоящем сътрудничеството по проектите се основава повече на правилата за финансовите инструменти, което не оставя големи възможности за иновации. Този подход не е най-добрият начин да се подкрепи осъществяването на макрорегионалните стратегии. В бъдеще ще има нужда от гъвкавост както в рамките на отделните финансови инструменти, така и между тях, както и от възможности за подобряване на координацията между различните финансови инструменти. Следва да бъдат положени повече усилия за опростяване на правилата по отношение на финансовите инструменти. Във връзка с това той подчертава особеното значение на програмата INTERREG B, с която в периода 2014-2020 г следва да бъдат реализирани проекти за сътрудничество в макрорегионите;

17. подчертава, че в бъдеще следва да се използва по-стратегически подход към работата по проектите, който да бъде съгласуван със стратегията „Европа 2020“, общите насоки на програмния период на ЕС за 2014-2020 г. и с националните и регионалните стратегии и програми. В работата по проектите, с които се подкрепя прилагането на макрорегионалните стратегии, е важно да се даде възможност за сътрудничество между секторите и приоритетните области и да се осигури достатъчно гъвкавост и готовност за реакция, така че да може да се използват новите възможности и да се посрещат новите предизвикателства;

18. подчертава необходимостта от насърчаване на нови форми на сътрудничество и нови инициативи за проекти и отбелязва като пример значението на първоначалния капитал за развитието на нови инициативи за сътрудничество. По време на първия кръг от прилагането на Механизма за първоначален капитал по стратегията за региона на Балтийско море беше осигурено финансиране за общо 14 подготвителни проекта за разработване на съвместни проекти в подкрепа на осъществяването на стратегията. По стратегията за региона на река Дунав също беше успешно осигурена подкрепа за подготвителната работа по подобни проекти;

19. насърчава държавите членки, които са включени в макрорегионална стратегия, както и Европейската комисия, при програмирането на многогодишната финансова рамка на ЕС за периода 2014-2020 г. да обмислят заедно как най-добре да подкрепят насърчаването на дейностите по международни проекти като част от националните и регионалните си програми. Държавите членки, насочвани от Европейската комисия, следва ясно да покажат връзката между различните програми на ЕС за финансиране и осъществяването на макрорегионалните стратегии, и при възможност да определят национални финансови инструменти, които могат да се използват за тази цел;

20. подчертава изключителната важност на сътрудничеството между координаторите на приоритетните области и хоризонталните действия в стратегиите за регионите на Балтийско море и река Дунав и на сътрудничеството на регионално и местно равнище за създаването на нови портфейли от проекти, спомагащи за постигането на целите на макрорегионалните стратегии. За тези участници следва също така да се осигурят адекватни условия за работа. Европейската комисия и съответните заинтересовани страни се призовават да оценят всички възможности за опростена и надеждна финансова подкрепа на координаторите на приоритетните области и ръководителите на хоризонталните действия;

21. отбелязва, че макар и Комисията да е изяснила структурите на управление за стратегиите за регионите на Балтийско море и река Дунав и да е конкретизирала задачите и отговорностите на различните участници (национални точки за контакт, координатори на приоритетни области, ръководители на хоризонтални действия и ръководители на водещи проекти), според направеното от нея проучване управлението все още се смята за проблематично. Комитетът на регионите призовава Комисията и държавите членки да обмислят начини за усъвършенстване на сегашните структури за управление. Ролята на местните и регионалните власти следва да бъде засилена още повече;

22. подчертава значението на информирането на възможно най-голям брой заинтересовани страни за целите на макрорегионалните стратегии и текущото сътрудничество, за да се повиши осведомеността за европейското сътрудничество и да се постигне широка ангажираност с осъществяването на стратегиите. Комитетът изразява убеждението, че на макрорегионално и национално равнище следва да бъдат изготвени насоки в подкрепа на комуникацията и дейностите на заинтересованите страни. Възможностите, предлагани от цифровите информационни платформи за споделяне на опит и примери за най-добри практики, определени по време на проектите, следва да се използват по-пълноценно;

#### **Ръководство**

23. отбелязва, че участниците на високо политическо равнище трябва да демонстрират ясно ангажираността си и да поемат ръководната роля, за да бъде постигнат напредък в прилагането на стратегията във всички участващи държави. Ангажираността следва да бъде осигурена на равнище държава членка, за да се осигури възможно най-добрата подкрепа за местните и регионалните усилия за осъществяване на стратегията;

24. приветства отделния преглед на засилването на ръководството на настоящите стратегии, който следва да бъде извършен във връзка с годишните стратегически форуми през 2014 г.;

#### **Многостепенното управление — жизненоважен елемент на прилагането**

25. насочва вниманието към предходните си становища относно преразгледаната стратегия за региона на Балтийско море (2012 г.), стратегията за региона на река Дунав (2011 г.), териториалното сътрудничество в Средиземноморския басейн посредством Адриатическо-Йонийския макрорегион (2011 г.) и стратегията за района на Северно море-Ламанша“ (2010 г.), в които Комитетът изтъква категорично значението на многостепенното управление за осъществяването на стратегиите. Включването на всички заинтересовани страни по последователен и устойчив начин е жизненоважно за постигането на целите на стратегията и за нейния успех;

26. счита за целесъобразно предложението на Комисията да се обмисли включването на публични и други институционални форуми на ЕС в управлението на стратегиите, и препоръчва да се разгледа по какъв начин могат да бъдат използвани по-специално организациите. Различните организации и платформи за сътрудничество могат да действат още по-ефективно като инструменти за включване на участници в осъществяването на макрорегионалните стратегии. Комитетът е готов да изиграе своята роля в сътрудничеството в рамките на различни експертни форуми;

27. отбелязва, че една трета от участниците в извършеното от Комисията проучване за оценка посочват, че принципът на многостепенното управление не е намерил пълно отражение в държавите членки, в политическите насоки на равнище проекти или в решенията относно осъществяването на проектите. Комитетът счита, че следва да бъде поставено по-силен акцент върху засилването на принципите на многостепенното управление, особено при осъществяването на стратегиите. Това ще изисква действия, особено от страна на държавите членки, които участват в стратегията, за сътрудничество с Комисията;

28. предлага в съответствие с принципите на партньорство и прозрачност да се увеличат възможностите за участие в прилагането на макрорегионални стратегии не само на местни и регионални действащи лица, но и на такива от гражданското общество. На всички равнища на управление на прилагането на макрорегионалните стратегии следва да бъдат въведени редовни консултации с местните власти и представители на гражданското общество;

### **Нови стратегии**

29. предлага положителният опит във връзка със съществуващите стратегии за регионите на Балтийско море и река Дунав да бъде взет предвид при работата по стратегията за региона на Адриатическо и Йонийско море и препоръчва, особено в този контекст, по-тясно сътрудничество между различните макрорегионални стратегии;

30. припомня приетото с единодушие становище „Стратегия за района на Северно море-Ламанша“ (CdR 99/2010fin), в което той изрично пледира за създаването на макрорегионална стратегия за района на Северно море-Ламанша, на фона на големите предизвикателства в този район, и изразява съжаление, че Комисията досега не е представила обявеното съобщение за прилагането на интегрираната морска политика в Северно море в широките му граници;

31. би приветствал също така една оценка на ефективността на „стратегии за морските басейни“ и сравнение между тях и опита по съществуващите макрорегионални стратегии, преди да бъдат разработени нови стратегии за морски басейни;

32. повтаря мнението си, изразено в предходни становища на КР, за начините за реално включване на различните участници в осъществяването на макрорегионалните стратегии — налице е необходимост от прозрачно вземане на решения, споделяне на всеобхватна информация и разработване на общ начин на действие на всички равнища;

33. призовава Европейската комисия и Съветът да подкрепят разработването на бъдещи макрорегионални стратегии и свързани с тях планове за действие в тясно сътрудничество със съответните заинтересовани страни. Това следва да включва също и новаторски управленски системи, предоставящи на местните и регионалните власти реална роля за съвместно вземане на решения при изготвянето и осъществяването на стратегиите;

34. подчертава, че макрорегионалните стратегии следва да продължат да бъдат ориентирани към регионални предизвикателства, които отделните държави членки не могат да решат в техния регион или срещат сериозни затруднения при разрешаването им, или които са толкова специфични за този макрорегион, че изискват специално разглеждане като част от по-широка политическа рамка на ЕС. Следователно макрорегионалните стратегии следва да бъдат насочени не само към общи регионални интереси, но и да отчитат специализирани стратегии за реакция на конкретни регионални предизвикателства. Ефективните транспортни връзки в рамките на определен макрорегион са една от основните предпоставки за сътрудничество и Комитетът изразява убеждението, че това следва да бъде взето предвид при разработването на нови стратегии; друг въпрос от жизнено важно значение за бъдещето на много европейски територии е демографското предизвикателство, чиито специфични проблеми могат да бъдат отнесени към географски макрорегионални рамки;

35. изразява съгласие с Комисията относно необходимостта да се потърсят подходящи методи за засилено сътрудничество и регионална интеграция и да се продължи подкрепата за доказалите своята полза и ефективност съществуващи форми на сътрудничество, когато сред които макрорегионалните стратегии са само просто една от алтернативите;

36. призовава държавите членки да оценяват разработването на нови макрорегионални стратегии с оглед на споделените предизвикателства и възможности на съответния географски район, като се отчитат принципите на социалното, икономическото и териториалното сближаване и се обръща специално внимание на селските райони, на районите, засегнати от индустриалния преход, както и на регионите, които са засегнати от сериозни и постоянни неблагоприятни природни или демографски условия, като например най-северните региони с много ниска гъстота на населението и островните, трансграничните и планинските региони. Местното и регионалното равнище следва да участват в обсъжданията на ранен етап от определянето на целите на стратегията, както беше например случаят с разработването на стратегията за региона на Балтийско море. Не бива да се забравя и включването на гражданското общество в този процес. Разбирането от страна на местното и регионалното равнище и на гражданското общество на нуждите и потенциала на даден регион, както и за съществуващите местни мрежи за сътрудничество, осигурява стабилна основа за изготвяне и осъществяване на стратегия;

### **Страните извън ЕС и осъществяването на макрорегионалните стратегии**

37. отбелязва, че Съветът взе предвид мненията, изразени от Комитета в становището му относно преразглежданата стратегия на ЕС за региона на Балтийско море (CdR1272/2012 fin) когато препоръча продължаване на дейностите за пълноценно използване на Северното измерение и партньорствата по него при осъществяването на стратегията за региона на Балтийско море. Стратегията за региона на река Дунав е от ключово значение за засилването на сътрудничеството между 14 страни, които включват както държави членки на ЕС, така и трети страни;

38. подчертава, че макрорегионалните стратегии следва да засилват позицията на ЕС и макрорегиона и тяхното взаимодействие помежду им и с регионите извън ЕС. Въпреки че това са стратегии на ЕС, голяма част от техните цели не могат да бъдат постигнати без сътрудничество или известно сближаване на приоритетите с партньори извън ЕС. Сътрудничеството с региони извън ЕС е жизненоважно за действието на стратегиите за регионите на Балтийско море и река Дунав, не само за повишаването на икономическата конкурентоспособност и сближаването в макрорегиона, но и за развитието на външните отношения на ЕС. В същата перспектива външната проекция към трети страни, със съответните последиствия на равнището на политиката на съседство и на тази на разширяване, може да се окаже от самото начало ключов елемент за успеха на бъдещите макрорегионални стратегии;

#### **Заклучения**

39. подчертава, че работата по стратегиите до момента не позволява да бъдат формулирани мащабни заключения за въздействието на този подход по отношение на постигането на хоризонталните и интегрираните цели на ЕС;

40. отбелязва, че новият период на финансирането от ЕС, който започва през 2014 г., предоставя добри възможности за по-ефективна и продуктивна работа по стратегиите. Комитетът отправя призив за целево сътрудничество между различните държави членки и финансиращи органи, както на европейско равнище, така и като част от националните усилия в областта на развитието;

41. препоръчва Комисията да продължи последователно да наблюдава осъществяването на макрорегионалните стратегии, но и това на стратегиите за морските басейни, и да оценява тяхната добавена стойност за Европа като цяло, а не само от гледната точка на отделни макрорегионални стратегии.

Брюксел, 28 ноември 2013 г.

*Председател*  
*на Комитета на регионите*  
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO